

Čím víc pomoci, tím víc práv

TRENDY OFICIÁLNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI (% HNP) ^A

Čistá oficiální rozvojová pomoc zemí DAC (Development Aid Committee – Výbor pro rozvojovou pomoc) a multilaterálních organizací rozvojovým zemím

	1989-1990 PRŮMĚR ^B	1994-1995 PRŮMĚR	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Austrálie	0.36	0.34	0.27	0.25	0.26	0.25	0.25	0.25	0.30	0.30
Belgie	0.46	0.35	0.36	0.37	0.43	0.60	0.41	0.53	0.50	0.43
Česká republika	—	—	0.03	0.05	0.07	0.11	0.11	0.11	0.12	0.11
Dánsko	0.94	0.99	1.06	1.03	0.96	0.84	0.85	0.81	0.80	0.81
Finsko	0.64	0.31	0.31	0.32	0.35	0.35	0.37	0.46	0.40	0.40
Francie	0.60	0.58	0.30	0.31	0.37	0.40	0.41	0.47	0.47	0.39
Island	—	—	0.10	0.13	0.15	0.17	0.18	0.18	0.27	0.25
Irsko	0.16	0.27	0.29	0.33	0.40	0.39	0.39	0.42	0.54	0.54
Itálie	0.36	0.21	0.13	0.15	0.20	0.17	0.15	0.29	0.20	0.19
Japonsko	0.31	0.28	0.28	0.23	0.23	0.20	0.19	0.28	0.25	0.17
Kanada	0.44	0.40	0.25	0.22	0.28	0.24	0.27	0.34	0.29	0.28
Korejská republika	—	—	0.04	0.06	0.05	0.06	0.06	0.10	0.05	0.07
Lucembursko	0.20	0.38	0.71	0.76	0.77	0.81	0.83	0.86	0.84	0.90
Maďarsko	—	—	—	—	—	0.03	0.07	0.11	0.13	0.07
Německo	0.42	0.32	0.27	0.27	0.27	0.28	0.28	0.36	0.36	0.37
Nizozemsko	0.93	0.79	0.84	0.82	0.81	0.80	0.73	0.82	0.81	0.81
Norsko	1.11	0.94	0.76	0.80	0.89	0.92	0.87	0.94	0.89	0.95
Nový Zéland	0.22	0.23	0.25	0.25	0.22	0.23	0.23	0.27	0.27	0.27
Polsko	—	—	0.02	0.02	—	0.01	0.05	0.07	0.09	0.09
Portugalsko	0.24	0.29	0.26	0.25	0.27	0.22	0.63	0.21	0.21	0.19
Rakousko	0.16	0.22	0.23	0.34	0.26	0.20	0.23	0.52	0.47	0.49
Řecko	—	—	0.20	0.17	0.21	0.21	0.16	0.17	0.17	0.16
Slovensko	—	—	0.03	0.04	0.02	0.05	0.07	0.12	0.10	0.09
Španělsko	0.17	0.26	0.22	0.30	0.26	0.23	0.24	0.27	0.32	0.41
Švédsko	0.93	0.86	0.80	0.77	0.84	0.79	0.78	0.94	1.02	0.93
Švýcarsko	0.31	0.35	0.34	0.34	0.32	0.39	0.41	0.44	0.39	0.37
Thajsko	—	—	—	—	—	—	—	—	0.04	—
Turecko	—	—	0.04	0.04	0.04	0.04	0.11	0.17	0.18	—
Spojené království	0.29	0.30	0.32	0.32	0.31	0.34	0.36	0.47	0.51	0.36
Spojené státy americké	0.18	0.12	0.10	0.11	0.13	0.15	0.17	0.23	0.18	0.16
Celkem DAC	0.32	0.28	0.22	0.22	0.23	0.25	0.26	0.33	0.31	0.28

POZNÁMKY: A: Čisté platby v běžných cenách a směnných kurzech.

B: Včetně prominutých dluhů z půjček mimo oficiální rozvojovou pomoc, s výjimkou položky „Celkem DAC“.

ZDROJ: Databáze na webových stránkách OECD (www.oecd.org); červen 2008.

Oficiální rozvojová pomoc (% GNI): Dary nebo půjčky zemím a územím uvedeným v části 1 Seznamu příjemců pomoci DAC (rozvojovým zemím), jež (a) jsou poskytnuty oficiálním sektorem; (b) mají za hlavní cíl podporu hospodářského

rozvoje a blahobytu; (c) jsou poskytnuty za vhodných finančních podmínek (min. 25 % půjčky má charakter daru). Vedle finančních toků do pomoci spadá také technická spolupráce. Vyloučeny jsou dary, půjčky a úvěry pro vojenské

účely. Všeobecně se nezapočítávají ani transferové platby soukromým osobám (např. důchody, odškodné nebo výplaty z pojistek). Vyjadřuje se v procentech hrubého národního příjmu (GNI, Gross National Income).

Všeobecná deklarace lidských práv vyhlášeje rovná a nezcižitelná práva každé osoby „bez jakéhokoliv rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení“. Účinný výkon lidských práv musí být zaručen vytvořením ekonomických, občanských, politických, sociálních a kulturních podmínek, které je budou podporovat.

Pohled na hospodářský a sociální vývoj však ukazuje velmi nesourodý svět, v němž koexistují situace velkého nadbytku s projevy strašné chudoby. Pro úsilí chudších zemí o růst a rozvoj má zásadní význam mezinárodní spolupráce, jeden z mezinárodních instrumentů lidských práv.

Od 70. let minulého století se rozvinuté země zavazují k alokaci pevných částek oficiální rozvojové pomoci (ODA, Official Development Assistance), přičemž tento závazek byl ratifikován v závěrečné deklaraci Světového summitu pro sociální rozvoj konaného roku 1995 v Kodani. Objem ODA byl stanoven ve výši 0,7 % hrubého národního příjmu (HNP, GNI) dárcovských zemí, jež jsou členy Výboru pro rozvojovou pomoc (DAC, Development Assistance Committee) Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).

Návrh na vytvoření globálního partnerství pro rozvoj je obažen také v Rozvojových cílech tisíciletí, jež zakotvují závazek finanční pomoci přijatý rozvinutějšími zeměmi i povinnost příjemců vynaložit tuto pomoc na sociální rozvoj

a zejména na zmenšení chudoby.

Mezinárodní pomoc ovšem v roce 2007 činila pouze 0,28 % GNI dárcovských zemí, což potvrdilo sestupný trend posledních let a ještě více oddálilo perspektivu splnění přijatých závazků. Jedinými zeměmi, jež splnily zmíněný cíl OSN a přesáhly v ODA hranici 0,7 % GNI, byly Dánsko, Lucembursko, Nizozemí, Norsko a Švédsko.

Do poskytované pomoci se přitom započítávají částky určené na úlevy z veřejných dluhů, takže skutečný přítok kapitálu pro rozvojové programy je nakonec menší než objemy deklarované dárcovskými zeměmi.

Nejnovejší trendy ODA předpovídají skličující scénář, k němuž přidává další starosti probíhající finanční krize. Je zapotřebí dál bojo-

vat za dodržení částek příslibených na pomoc a za zlepšení podmínek půjček poskytovaných rozvojovým zemím, ale je také zásadně nutné chápat ODA jako „horizontální“ severojižní proces, v němž charakter pomoci udávají potřeby rozvojových zemí bez omezujících podmínek kladených dárcovskými zeměmi. ■